

MODEL DE COMENTARI DE TEXT

"L'evolució de l'ésser humà, a diferència de la dels altres organismes, té dues dimensions: I 'una biològica; l'altra, cultural- L'evolució cultural es específicament humana; no es dona, com a mínim en sentit propi, en cap més organisme. En l'ésser humà l'evolució biològica i l'evolució cultural es comporten mútuament com les dues vessants d'una serrulada. Aquestes dues vessants poden ser molt diferents pel que fa a la topografia, i fins i tot a la flora i la fauna, però estan mútuament relacionades de moltes maneres i condueixen als mateixos cims. D'una manera anàloga, l'evolució biològica i l'evolució cultural depenen l'una de l'altra. "

F. J. AYALA: La natura inacabada.

VOCABULARI¹

- *evolució*: procés de canvi al llarg del temps.
- *dimensió*: àmbit, part d'un tot.
- *específic*: allò que només es troba en aquella espècie.
biològica: referent a les característiques naturals dels éssers vius.
- *cultura*: informació transmesa per aprenentatge social.
- *serrulada*: conjunt de muntanyes.
- *topografia*: forma i dimensions d'un terreny de la superfície terrestre.
- *flora*: conjunt d'espècies vegetals que creixen en un territori.
- *fauna*: conjunt d'espècies animals que habiten un territori.
- *analogia*: relació de semblança entre coses diverses.

El² present text de F. Ayala té com a temàtica principal la doble dimensió evolutiva natural i cultural humana, així com la seva interrelació. D'aquesta manera, l'autor afirma que:

"L'evolució³ de l'ésser humà, a diferència de la dels altres organismes, té dues dimensions: l'una biològica; l'altra, cultural- L'evolució cultural és específicament humana; no es dona, com a mínim en sentit propi, a cap més organisme. "

És a dir, l'ésser humà evoluciona, o el que és el mateix, pateix canvis al llarg del temps. Ara bé, aquests canvis es produeixen a dos àmbits diferents:

¹ Si no coneixem el significat de les paraules que apareixen al text, difícilment el podrem entendre i comentar correctament. Per tant, buscar les paraules desconegudes al diccionari i apuntar el seu significat és condició necessària per a una bona comprensió del text.

² Inici del comentari, on s'identifica la temàtica i idea fonamental.

³ Regla essencial a l'hora de fer un comentari: el text comanda! Cal citar el text constantment per explicar i explicitar allò al que fa referència. A més a més, quan citem el text sempre posarem dos punts (:) i cometes("), aconseguint així una major claredat visual per part del lector.

- el natural o biològic⁴: la paraula *natura* etimològicament significa "allò que es té per naixement". Per tant, fa referència als trets morfològics i anatòmics que ens caracteritzen com espècie (bipedisme, mans alliberades, gran cervell, etc). Com la resta d'éssers vius, som animals que provenim d'avantpassats animals comuns i hem arribat a ser tal com actualment ens coneixem per l'aparició de mutacions genètiques i la pressió de la selecció natural. Aquest procés històric es coneix amb el nom d'*hominització*. La transmissió dels nostres trets morfològics de generació en generació es produeix per herència genètica, els tenim per naixement;
- el cultural; del llatí *colere*, significa etimològicament "conrear" i aquí fa referència a tot allò que no adquirim per naixement, sinó com a fruit de l'aprenentatge. És un àmbit exclusivament humà, no es dona a cap altre ésser viu. La dimensió cultural consisteix en tot aquell conjunt d'informació transmesa de generació en generació per aprenentatge social. Això significa, que a diferència de les característiques biològiques (queja naixem amb elles), tot allò cultural ha de ser adquirit en vida, après i comunicat simbòlicament per les diferents societats (d'aquí que la cultura sigui plural: n'hi ha tantes com societats)⁵. El procés històric d'adquisició de la cultura es coneix amb el nom d'*humanització*.

Són, per tant, dos tipus de canvis amb característiques diferents, que incideixen en aspectes diferents de l'ésser humà i, no obstant l'anterior, no podem concebre correctament què és l'ésser humà sense tenir present ambdues dimensions evolutives. Per això, Ayala assegura que:

"En l'ésser humà l'evolució biològica i l'evolució cultural es comporten mútuament com les dues vessants d'una serralada. Aquestes dues vessants poden ser molt diferents pel que fa a la topografia, i fins i tot a la flora i la fauna, però estan mútuament relacionades de moltes maneres i condueixen als mateixos cims. D'una manera anàloga, l'evolució biològica i l'evolució cultural depenen l'una de l'altra. "

D'aquesta manera, l'espècie humana només pot ser entesa com la combinació de les dues dimensions evolutives, la natural i la cultural, amb característiques diferents perquè incideixen sobre factors diferents i es transmeten de manera diferent, però que alhora depenen l'una de l'altra. Com s'articula aquesta interdependència? Doncs de la següent manera:

- La dimensió cultural no podria haver apareguda si no tingues una base biològica apropiada que la capacitat per desenvolupar les funcions d'aprenentatge i transmissió de la informació. Així, el bipedisme, la manca de dotació instintiva, un cervell gran o la possessió d'unes mans alliberades son característiques biològiques-naturals heretades genèticament, sense les quals no podríem generar la cultura. Per tant, en aquest sentit, la cultura depèn de la natura;

⁴ És interessant utilitzar el subratllat per fer notar aquelles paraules o idees que nosaltres consideram importants. També quan fem enumeracions, divisions, conclusions, etc. Fixem-nos com aquí s'han explicat les característiques de la cultura, relacionant-les amb el text. Cal sempre explicitar allò implícit, però també, sempre, en relació amb el text. Recordem: el text comanda!

- No obstant, l'anterior, la natura humana depèn en gran mesura de la cultura, doncs per naturalesa som éssers bastant febles en comparació amb la resta d'animals. L'adaptació al medi que hem realitzat des de fa 40.000 anys no hauria estat possible sense aquests comportaments adquirits socialment, apresos, transmesos i acumulats de generació en generació (agricultura, ramaderia, tècniques del metall, la fusta, etc.) que han permès estendre el poder d'adaptació de la natura humana fins al punt d'adaptar el medi a les nostres necessitats. Sense la cultura, no hauríem sobreviscut com éssers naturals.

Resumint⁶, l'ésser humà es l'únic ésser viu que té dues dimensions evolutives: la natural, comuna amb la resta d'espècies; i la cultural, exclusivament nostra. La natural és transmesa genèticament i incideix damunt l'anatomia; la cultural, és apresada socialment i incideix damunt la conducta. Per tant, l'ésser humà no es només natura, ni només cultura, sinó ambdues coses, doncs encara que aquestes dues dimensions evolutives siguin diferents son mútuament necessàries.

⁶ Cloenda. a determinats textos és ben interessant afegir una opinió personal on es critiquin, tant positivament com negativament (en funció de l'opinió que ens mereixi) les tesis que defensa l'autor.